

τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν νὰ μὴν ζητεῖται, καὶ κατατρέχεται, ἀλλ' ὅταν παιδεύεται, τότε τῆ δόγματος τὴν ἀτοπίαν γλαφυρῶς ἐλέγχει ὁ Τερτυλλιανός. Ἀφ' ἧ δὲ ἐξῆλθε τοιαύτη ἀπόφασις, ἔσβεσεν ὀλίγον ὁ φοβερισμὸς τῆ διωγμῆ, ὅπῃ ἦτον ἐπικείμενος· δὲν ἔλειπον ὅμως προφάσεις πότε τῆ πλήθους, πότε τῶν ἀρχόντων ὅπῃ κατὰ τόπους ὤριζαν, πλάττοντες κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπιβλάς, ὡσεὶ καὶ χωρὶς φανερῆς διωγμῆς, ἀναπτὸν μερικοὶ ἀπὸ τὸν θυμὸν τῶν κατ' ἐπαρχίαν ἀρχόντων, καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ μὲ διάφορα μαρτύρια ἠγωνίζοντο, ὡς ὁ Εὐσέβιος γράφει κατὰ τὸν Τερτυλλιανόν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Ποίῳ τρόπῳ ἐχρῶντο οἱ ἐθνικοὶ Ἡγεμόνες κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐν τῷ καιρῷ τῆ διωγμῆ.

§. 1.

Οἱ διὰ τῶν Αὐτοκρατορικῶν δεσπισμάτων Ἡγεμόνες τῶν ἐπαρχιῶν, ὅπῃ ἐδιωρίζοντο νὰ ἐξετάσωσι τὰς Χριστιανῆς, τοιοτρόπως ἐπολιτεύοντο· πρῶτον, ὅσας Χριστιανῆς ἔφερον ἐνώπιον αὐτῶν, τὰς ἐδέχοντο μὲ ἡλαρὸν πρόσωπον, μὲ ἡμερα λόγια, καὶ μὲ εὐλογον τρόπον τὰς ἐπαραινεῖσαν ὅσον ἐδύνοντο νὰ ἀπίσωσι τὸν Χριστιανισμὸν, μετὰ τὰ γλυκὰ λόγια ἐπρόσφετον τιμωρίας καὶ κολασήρια, καὶ τὰς ἠνάγκαζον βιαίως νὰ ἀποσταθῶσιν ἀπὸ τὸν Χριστὸν· εἴαν ἔν ἐκείνοι εἴτε ἀπὸ τῆς λόγως καταπειδόμενοι, ἢ ἀπὸ τὸν φόβον τρομάζοντες, ὁμολογῶσαν πῶς δὲν εἶναι ἑτερόφρονες καὶ ἄλλότριοι τῆς ἐθνικῆς θεοσεύχειας, ἐφυλάττοντο κατὰ μέρος εἰς περισσοτέραν, καὶ ἀκριβεσέραν τῆ πράγματος βεβαίωσιν, ἣτις φανερῶς ἐγένετο, ὅταν αὐτοὶ ἐμπροσθεν τῶν ἑσάνων τῶν Θεῶν, καὶ τῆς εἰκόνης τῆ Καίσαρος, ἀπέδιδον τὴν τιμὴν, καὶ προσκύνησιν, καὶ ἐδυσίαζον μὲ ἀναμμένα κάρβανα ρίπτοντες θυμιάμα, καὶ ἄλας, καὶ ἀκολέθως ἐβιάζοντο παντοίοις τρόποις νὰ βλασφημήσωσι τὸ ὄνομα τῆ Χριστοῦ. Ὅσοι λοιπὸν ἐκ τῶν παρισταμένων Χριστιανῶν ὑπακούοντες ἄτως ἐποίησαν, εὐδύς ἐλευθερώνοντο, ὅσοι δὲ πάλιν δὲν ἐκταπεινῶντο, εὐδύς ἐπαραδίδοντο εἰς πικρότατα βασάνων, διὰ νὰ θανατωθῶσι μεταξὺ τῶν κολασηρίων, καὶ βασάνων.

§. 2. Ὅσοι δὲ Χριστιανοὶ εἰς τὸν καιρὸν τῶν διωγμῶν ἀρνήθησαν τὸν Χριστὸν, ἄλλοι μὲν, ἐπρόσφερον θυσίας εἰς τὰ εἰδωλα, καὶ ἐγένοντο ἀπὸ τὰ εἰδωλόθυτα,